

บทที่

1

บทนำ

ความเป็นมา

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (พท.) ได้กำหนดพันธกิจหนึ่งคือ การพัฒนาองค์กรด้านคนพิการให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพขององค์กรด้านคนพิการเพื่อนำสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทั้งที่เป็นสมาชิก และไม่เป็นสมาชิก ความเข้มแข็งขององค์กรที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปขององค์กรด้านคนพิการต้องผ่านการตรวจประเมินมาตรฐานองค์กรด้านคนพิการ ซึ่งเป็นความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 13(4) สนับสนุนให้มีการแต่งตั้ง การดำเนินงาน การสร้างความเข้มแข็ง ขององค์กรด้านคนพิการ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิคนพิการ ตลอดจนสนับสนุนการประสานงานให้หน่วยงานของรัฐจัดงบประมาณให้แก่องค์กรด้านคนพิการ เพื่อดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ปัจจุบันองค์กรด้านคนพิการทั้ง 6 ประเภทความพิการมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 419 องค์กร โดยมีองค์กรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานแล้วจำนวน 70 องค์กร ดังนั้นจึงยังมีองค์กรที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานอีกจำนวนมาก แต่องค์กรด้านคนพิการทั้งที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน และที่ผ่านมาตรฐานล้วนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนให้องค์กรสามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่อง สำหรับองค์กรด้านคนพิการที่ผ่านมาตรฐานจะเป็นต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง จึงควรถอดความรู้จากประสบการณ์เพื่อเป็นบทเรียน เป็นแนวทางการบริหารงานองค์กรด้านคนพิการซึ่งเป็นตัวอย่างจากของจริงและเป็นรูปธรรมที่อาจแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

ดังนั้นสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จึงได้จัดทำโครงการศึกษา “แนวทางการพัฒนาศักยภาพองค์กรด้านคนพิการเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” โดยมีฐานคิดให้ถอดบทเรียนจากประสบการณ์จริงจากการบริหารจัดการองค์กรขององค์กรด้านคนพิการ เพื่อให้เป็นชุดความรู้การบริหารจัดการองค์กรที่เป็นรูปธรรม และหวังว่าผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพองค์กรด้านคนพิการ จะเป็นความรู้จากประสบการณ์จริงที่ถูกนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตการบริหาร และการทำงานขององค์กรด้านคนพิการ

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาแนวคิด และความเป็นมาในการดำเนินงานขององค์กรด้านคนพิการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อผลสำเร็จในการดำเนินงาน และจัดบริการกับสมาชิกขององค์กรด้านคนพิการ
3. เพื่อศึกษารูปแบบ/แนวทางการพัฒนาศักยภาพองค์กรด้านคนพิการในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

กรอบการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ
 - 1) การรวมตัวเป็นองค์กรด้วยเจตนารมณ์ร่วม อุดมการณ์ร่วม หรือการมีคุณค่าการทำงานร่วมกัน จนเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง
 - 2) ภาวะผู้นำ
 - คุณสมบัตินี้
 - ชีตความสามารถ
 - แรงแบนดาลใจ
 - 3) หลักการบริหาร และการจัดการโครงการ
 - หลักการบริหารองค์กร
 - การวางแผน (Plan) เป็นลักษณะแผนหลักเพื่อจัดตั้งองค์กรเมื่อเริ่มต้น
 - การจัดตั้งองค์กร (organization) โครงสร้าง ตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร
- และวิธีปฏิบัติ

- การจัดการบุคลากร (Staffing) ได้แก่ การคัดเลือกคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ การมอบหมายงาน การสนับสนุนกำลังใจ และรูปแบบอื่นๆ การพัฒนาบุคลากรและค่าตอบแทน
 - การประสานงาน (co-ordination) ภายในองค์กร ภายนอกองค์กร
 - การงบประมาณ (Budgeting) การระดมทุน และระบบการเงิน และบัญชี
 - การติดตามประเมินผล
 - ผลงาน
- 4) ประเภทของกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- งานคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิคนพิการ
 - งานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
 - งานประสานส่งต่อให้เข้าถึงระบบบริการพื้นฐานของคนพิการ
 - งานการส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนพิการ
 - งานเผยแพร่ วรรณคดีข้อมูลข่าวสาร
- 5) การเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานแบบมีส่วนร่วม
- เครือข่ายในพื้นที่ตำบล จังหวัด ลักษณะแนวนอนที่เป็นทั้ง 1) ประเภทความพิการเดียว 2) ข้ามความพิการ และการร่วมเครือข่ายกับหน่วยงานรัฐ-เอกชน
 - เครือข่ายแนวตั้งกลุ่มประเภทเดียวกัน และข้ามประเภทความพิการ
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์กรด้านคนพิการ
- ด้านการพัฒนาบุคลากรทั้งระบบ ได้แก่ การพัฒนาผู้นำองค์กร อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่องค์กร กลุ่มเป้าหมาย
 - ด้านความเข้มแข็งด้านการเงิน การระดมทุน การประสานทรัพยากร การควบคุมค่าใช้จ่าย
 - ด้านการบริหารจัดการผลสำเร็จของโครงการกิจกรรมต่างๆ
 - ด้านการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในองค์กร จนเป็นที่ยอมรับจากบุคคล และหน่วยงาน ภายนอก

วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาทั้งจากข้อมูลมือสอง โดยศึกษาจากเอกสารขององค์กรด้านคนพิการที่ผ่านมาตรฐาน รายงานของสมาคมหลักหรือสมาคมแห่งประเทศไทยที่เป็นต้นสังกัดขององค์กรกลุ่มเป้าหมาย รายงานการประเมินผลตามมาตรฐานการตรวจประเมิน และการประเมินผลโดยภาพรวมของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ และศึกษาข้อมูลมือหนึ่งจากการสัมภาษณ์เจาะลึก สมาคมที่เป็นการกลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา และรวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินงานขององค์กรที่ประสบผลสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพองค์กร รายงานขององค์กรที่ผ่านมาตรฐาน รายงานจากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประชุมคณะศึกษาเพื่อจัดทำเครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึก(in deep interview) กลุ่มผู้บริหารองค์กร ผู้ที่เกี่ยวข้อง และสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
3. ประชุมวางแผนการเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้บริหารองค์กรด้านคนพิการที่ผ่านมาตรฐาน
4. ประสานหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามแผนที่กำหนด
5. การประชุมตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ผล และประมวลผลการศึกษา
6. จัดทำรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) นำเสนอต่อ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

เครื่องมือการจัดเก็บข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์ผู้นำองค์กรด้านคนพิการ
2. แบบสัมภาษณ์พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

กลุ่มเป้าหมาย

องค์กรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานองค์กรด้านคนพิการในระดับดีมาก และดี จำนวน 25 องค์กร ประกอบด้วย

1. สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
2. สมาคมคนพิการตาบอดจังหวัดนครปฐม
3. สมาคมคนตาบอดจังหวัดอุทัยธานี
4. สมาคมคนตาบอดจังหวัดสุรินทร์
5. สมาคมคนตาบอดจังหวัดอุดรธานี
6. สมาคมคนตาบอดจังหวัดมุกดาหาร
7. สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง
8. กลุ่มสมาชิคนูหนวกภาคเหนือ เชียงใหม่
9. กลุ่มคนนูหนวกภาคใต้
10. สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย
11. สมาคมคนพิการจังหวัดสมุทรปราการ
12. สมาคมคนพิการจังหวัดอุดรธานี
13. สมาคมคนพิการจังหวัดนครพนม
14. สมาคมคนพิการจังหวัดมุกดาหาร
15. สมาคมคนพิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
16. ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระคนพิการจังหวัดนนทบุรี
17. ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระคนพิการจังหวัดชลบุรี
18. กลุ่มตะวันใหม่ รพ.สมเด็จพระเจ้าพระยา
19. มูลนิธิออทิสติกไทย
20. ชมรมผู้ปกครองออทิสติก จังหวัดเชียงราย
21. ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม จังหวัดกาฬสินธุ์
22. สมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดขอนแก่น
23. สมาคมเพื่อคนพิการทางสติปัญญาแห่งประเทศไทย
24. มูลนิธิคริสเตียนเพื่อเด็กพิการ
25. ศูนย์การจัดหางานคนพิการพระมหาไถ่

ระยะเวลาศึกษา

เดือน เมษายน- สิงหาคม พ.ศ. 2555

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพองค์กรด้านคนพิการเพื่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่มีประสิทธิภาพ

